॥ तैत्तिरीय संहिता॥

॥द्वितीयः प्रश्नः॥

॥ तैत्तिरीयसंहितायां चतुर्थकाण्डे द्वितीयः प्रश्नः॥

विष्णोः क्रमौंऽस्यभिमातिहा गांयुत्रं छन्द आ रोह पृथिवीमनु वि क्रंमस्व निर्भक्तः स यं द्विष्मो विष्णोः क्रमौंऽस्यभिशस्तिहा त्रैष्टुंभं छन्द आ रोहान्तरिक्षमनु वि क्रंमस्व निर्भक्तः स यं द्विष्मो विष्णोः क्रमौंऽ स्यरातीयतो हुन्ता जागंतं छन्द आ रोह दिव्मनु वि क्रंमस्व निर्भक्तः स यं द्विष्मो विष्णोः (१)

क्रमोंऽसि शत्र्यतो ह्न्तानुंष्टुम्ं छन्द आ रोह् दिशोऽनु वि क्रमस्व निर्मक्तः स यं द्विष्मः। अक्रन्दद्ग्निः स्तनयंत्रिव द्यौः क्षामा रेरिहद्वीरुधंः सम्अत्र। सद्यो जंज्ञानो वि हीमिद्धो अख्यदा रोदंसी भानुनां भात्यन्तः। अग्नैंऽभ्यावर्तित्रृभि न आ वर्तस्वायुंषा वर्चसा सन्या मेधयाँ प्रजया धनेन। अग्नैं (२)

अङ्गिरः शतं ते सन्त्वावृतः सहस्रं त उपावृतः। तासाम्पोषंस्य पोषंण पुनर्नो नृष्टमा कृषि पुनर्नो र्यिमा कृषि। पुनंरूर्जा नि वर्तस्व पुनरग्न इषायुंषा। पुनर्नः पाहि विश्वतः। सह र्य्या नि वर्तस्वाग्ने पिन्वंस्व धारया। विश्विपिस्नंया विश्वतस्परि। उद्त्तमं वंरुण पाशंमुस्मदवांधुमम् (३) वि मंध्यमः श्रंथाय। अथां वयमांदित्य व्रते तवानांगसो अदितये स्याम। आ त्वांहार्षम्नतरंभूर्ध्रुवस्तिष्ठाविंचाचितः। विशंस्त्वा सर्वा वाञ्छन्त्वस्मित्राष्ट्रमधि श्रय। अग्रे बृहत्रुषसांमूर्ध्वो अंस्थान्निर्जीग्मवान्तमंसो ज्योतिषागांत्। अग्निर्भानुना रुशंता स्वङ्ग आ जातो विश्वा सद्मान्यप्राः। सीद त्वं मातुरस्याः (४)

उपस्थे विश्वांन्यग्ने वयुनांनि विद्वान्। मैनांमुर्चिषा मा तपंसाभि शूंशुचोऽन्तरंस्या शुक्रज्योतिर्वि भांहि। अन्तरंग्ने रुचा त्वमुखाये सदेने स्वे। तस्यास्त्व हरंसा तपुञ्जातंवेदः शिवो भव। शिवो भूत्वा मह्यंमुग्नेऽथो सीद शिवस्त्वम्। शिवाः कृत्वा दिशः सर्वाः स्वं योनिमिहासंदः। हुर्सः शुंचिषद्वसुंरन्तरिक्षसद्धोतां वेदिषदितिथिर्दुरोणसत्। नृषद्वंरसदंतसद्धोमसद्जा गोजा ऋतजा अद्रिजा ऋतम्बृहत्॥ (५)

दिवमनु वि क्रंमस्व निर्भक्तः स यं द्विष्मो विष्णोर्धनेनाग्नेऽधुममुस्याः शुंचिषध्योडेश च॥——[१]

दिवस्परिं प्रथमं जंज्ञे अग्निर्स्मिद्धितीयं परिं जातवेदाः।
तृतीयंमुफ्सु नृमणा अजंस्विमिन्धांन एनं जरते स्वाधीः। विद्या ते
अग्ने त्रेधा त्रयाणि विद्या ते सद्म विभृतं पुरुत्रा। विद्या ते नामं
पर्मं गुहा यद्विद्या तमुथ्सं यतं आज्गन्थं। समुद्रे त्वां नृमणां
अफ्स्वंन्तर्नृचक्षां ईधे दिवो अंग्न ऊधन्नं। तृतीये त्वा (६)

रजंसि तस्थिवा॰संमृतस्य योनौं महिषा अंहिन्वन्न्।

सद्यो जैज्ञानो वि हीमिद्धो अख्यदा रोदंसी भानुना भात्यन्तः।

उशिक्पांवको अंरतिः सुंमेधा मर्तेष्वग्निरमृतो निधांयि। इयंर्ति धूममंरुषम्भिरंभृदुच्छुकेणं शोचिषा द्यामिनंक्षत्। विश्वंस्य केतुर्भुवंनस्य गर्भ आ (७)
रोदंसी अपृणाज्ञायंमानः। वीडुं चिदद्रिंमभिनत्परायञ्जना यदग्निमयंजन्त पश्चं। श्रीणामुंदारो धुरुणों रयीणाम्मंनीषाणां

उषसांमिधानः। यस्ते अद्य कृणवंद्भद्रशोचेऽपूपं देव घृतवंन्तमग्ने। प्र तं नंय प्रत्रां वस्यो अच्छाभि द्युम्नं देवभक्तं यविष्ठ। आ (८) तम्भंज सौश्रवसेष्वंग्न उक्थउंक्थ आ भंज शस्यमांने। प्रियः सूर्ये प्रियो अग्ना भंवात्युज्ञातेनं भिनद्दुज्जनिंत्वैः। त्वामंग्ने यजंमाना अनु द्यून् विश्वा वसूंनि दिधरे वार्याणि। त्वयां

प्रार्पणः सोमंगोपाः। वसोः सूनुः सहंसो अफ्सु राजा वि भात्यग्रं

यजंमाना अनु द्यून् विश्वा वसूंनि दिधरे वार्याणि। त्वयां स्ह द्रविणिम्च्छमाना व्रजं गोमन्तमुशिजो वि वंब्रुः। दृशानो रुका उर्व्या व्यंद्यौदुर्मर्षमार्युः श्रिये रुचानः। अग्निर्मृतो अभवद्वयोभिर्यदेनं द्यौरजंनयथ्सुरेताः॥ (९)

अन्नंपतेऽन्नंस्य नो देह्यनमीवस्यं शुष्मिणंः। प्रप्नंदातारं तारिष् ऊर्जं नो धेहि द्विपदे चतुंष्पदे। उदं त्वा विश्वं देवा अग्ने भरंन्तु चित्तिंभिः। स नों भव शिवतंमः सुप्रतींको विभावंसुः। प्रेदंग्रे ज्योतिंष्मान् याहि शिवेभिंर्चिंभिस्त्वम्। बृहद्गिंभांनुभिर्भास्नमा हिर्ंसीस्तुनुवां प्रजाः। समिधाग्निं दुंवस्यत घृतैर्बोधयुतातिंथिम्। आ (१०)

अस्मिन् ह्व्या जुंहोतन। प्रप्रायम्प्रिर्भरतस्यं शृण्वे वि यथ्सूर्यो न रोचंते बृहद्भाः। अभि यः पूरुम् पृतंनासु तस्थौ दीदाय दैव्यो अतिथिः शिवो नंः। आपो देवीः प्रति गृह्णीत् भस्मैतथ्स्योने कृणुध्व स् सुरुभावुं लोके। तस्मै नमन्तां जनयः सुपर्लीम्तिवं पुत्रम्बिभृता स्वेनम्। अपस्वेग्ने सिधष्टवं (११)

सौषंधीरनुं रुध्यसे। गर्भे सञ्जायसे पुनः। गर्भो अस्योषंधीनां गर्भो वनस्पतीनाम्। गर्भो विश्वंस्य भूतस्याग्ने गर्भो अपामंसि। प्रसद्य भरमना योनिमपश्चं पृथिवीमंग्ने। स्रसुज्यं मातृभिस्त्वं ज्योतिष्मान्पुन्रासंदः। पुनंरासद्य सदंनम्पश्चं पृथिवीमंग्ने। शेषें मातुर्यथोपस्थेऽन्तर्स्यार शिवतंमः। पुनंक्जां (१२)

नि वंतिस्व पुनेरग्न इषायुषा। पुनेर्नः पाहि विश्वतः। सह रय्या नि वंतिस्वाग्ने पिन्वंस्व धारंया। विश्वपिस्नंया विश्वतस्पिरं। पुनेस्त्वादित्या रुद्रा वसंवः सिमेन्धतां पुनेर्ब्रह्माणों वसुनीथ युज्ञैः। घृतेन त्वं तनुवों वर्धयस्व सत्याः सन्तु यजमानस्य कामाः। बोधां नो अस्य वर्षसो यविष्ठ म॰हिष्ठस्य प्रभृतस्य स्वधावः। पीयंति त्वो अनुं त्वो गृणाति वृन्दार्रुस्ते तुनुवं वन्दे अग्ने। स बोधि सूरिर्म्घवां वसुदावा वसुंपतिः। युयोध्यंस्मद्वेषार्रंसि॥ (१३)

आ तबोर्जाऽनु पोर्डश च॥———[३]

अपंत वीत वि चं सर्पतातो येऽत्र स्थ पुंराणा ये च नूतंनाः। अदांदिदं यमोऽवसानं पृथिव्या अक्रित्तमम् पितरो लोकमंस्मै। अग्नेर्भस्मांस्यग्नेः पुरीषमसि संज्ञानंमसि काम्धरणम्मियं ते काम्धरणं भूयात्। सं या वंः प्रियास्तनुवः सिम्प्रिया हृंदयानि वः। आत्मा वो अस्तु (१४)

सिम्प्रियाः सिम्प्रियास्तुनुवो मर्म। अय सो अग्निर्यस्मिन्थ्सोम्मिन्त्र सुतं द्धे जठरे वावशानः। सहिम्नयं वाजमत्यं न सित्ति सस्वान्थ्सन्थ्स्त्र्यसे जातवेदः। अग्ने दिवो अर्णमच्छां जिगास्यच्छां देवा र ऊंचिषे धिष्णिया ये। याः प्रस्ताद्रोचने सूर्यस्य याश्चावस्तादुपतिष्ठंन्त आपंः। अग्ने यत्ते दिवि वर्चः पृथिव्यां यदोषंधीषु (१५)

अपस् वां यजत्र। येनान्तिरिक्षमुर्वात्तन्थं त्वेषः स भानुरंर्ण्वो नृचक्षाः। पुरीष्यांसो अग्नयः प्रावणिभिः सजोषंसः। जुषन्ता र ह्व्यमाहुंतमनमीवा इषो महीः। इडांमग्ने पुरुदश्सर्थं सुनिं गोः शंश्वत्तमर हवंमानाय साध। स्यान्नः सुनुस्तनंयो विजावाग्ने सा ते सुमृतिर्भूत्वस्मे। अयं ते योनिर्ऋत्वियो यतो जातो अरोंचथाः।

तं जानन्न् (१६)

अस्त्वोषंधीषु जानन्नष्टाचंत्वारि १शच॥

अ्ग्र आ रोहाथां नो वर्धया र्यिम्। चिदंसि तयां देवतंयाङ्गिर्स्वद्भुवा सींद परिचिदंसि तयां देवतंयाङ ङ्गिर्स्वद्भुवा सींद एरिचिदंसि तयां देवतंयाङ ङ्गिर्स्वद्भुवा सींद लोकं पृंण छिद्रं पृणाथों सीद शिवा त्वम्। इन्द्राग्नी त्वा बृह्स्पतिर्स्मिन् योनांवसीषदत्र्। ता अस्य सूदंदोहसः सोमई श्रीणन्ति पृश्नयः। जन्मं देवानां विश्रांस्त्रिष्वा रोचने दिवः॥ (१७)

समित् सं केल्पेथा समित्रयौ रोचिष्णू सुमनस्यमानौ। इष्मूर्जम्भि सुंवसानौ सं वाम्मना से सं व्रता सम्

इष्मूजम्।म सुवसाना स वाम्मनारास् स ब्रुता सम् चित्तान्याकरम्। अग्ने पुरीष्याधिपा भेवा त्वं नेः। इष्मूर्जुं यजमानाय धेहि। पुरीष्यंस्त्वमंग्ने रियमान्पृष्टिमार असि। शिवाः कृत्वा दिशः सर्वाः स्वां योनिमिहासंदः। भवंतं नः समनसौ समोकसौ (१८)

अरेपसौ। मा यज्ञ र हिर्रसिष्टुं मा यज्ञपंतिं जातवेदसौ शिवौ भंवतम्द्य नंः। मातेवं पुत्रं पृथिवी प्रीष्यंमग्निः स्वे योनांवभारुखा। तां विश्वैर्देवैर्ऋतुभिः संविदानः प्रजापंतिर्विश्वकर्मा वि मुञ्जतु। यदस्य पारे रजन्सः शुक्रं ज्योतिरजायत। तन्नः पर्षदित द्विषोऽग्ने वैश्वानर् स्वाहां। नमः सु ते निर्ऋते विश्वरूपे (१९)

अयस्मयं वि चृता बन्धमेतम्। यमेन त्वं यम्यां

संविदानोत्तमं नाक्मिधं रोहयेमम्। यत्ते देवी निर्ऋतिरा बुबन्ध दामं ग्रीवास्वंविचत्र्यम्। इदं ते तिद्व ष्याम्यायुंषो न मध्यादथां जीवः पितुमंद्धि प्रमुंक्तः। यस्यांस्ते अस्याः क्रूर आसञ्जूहोम्येषाम्बन्धानांमवसर्जनाय। भूमिरितिं त्वा जनां विदुर्निर्ऋतिः (२०)

इतिं त्वाहं परिं वेद विश्वतः। असुं-वन्तमयंजमानिमच्छ स्तेनस्येत्यां तस्कर्स्यान्वेषि। अन्यम्स्मिदिच्छ् सा तं इत्या नमों देवि निर्ऋते तुभ्यमस्तु। देवीमृहं निर्ऋतिं वन्दमानः पितेवं पुत्रं दंसये वचोभिः। विश्वस्य या जायमानस्य वेद शिरंःशिरः प्रतिं सूरी वि चष्टे। निवेशनः संगमनो वसूनां विश्वां रूपाभि चष्टे (२१)

शचीिभः। देव इंव सिवता स्त्यधर्मेन्द्रो न तंस्थौ सम्रे पंथीनाम्। सं वंर्त्रा दंधातन् निराहावान्कृणोतन। सिञ्चामहा अवटमुद्रिणं वयं विश्वाहादंस्त्मिक्षितम्। निष्कृताहावमव्ट॰ स्वर्त्र॰ स्षेचनम्। उद्रिण॰ सिञ्चे अक्षितम्। सीरां युञ्जन्ति क्वयो युगा वि तंन्वते पृथंक्। धीरां देवेषुं सुम्नया। युनक्त सीरा वि युगा तंनोत कृते योनौं वपतेह (२२)

बीजम्"। गिरा चं श्रुष्टिः सभेरा असंन्नो नेदीय इथ्सृण्यां पक्तमायंत्। लाङ्गंलम्पवीरवर सुशेवरं सुमृतिथ्संरु। उदित्कृंषित् गामविं प्रफर्व्यं च पीवंरीम्। प्रस्थावंद्रथवाहंनम्। शुनं नः फाला वि तुंदन्तु भूमि १ शुनं कीनाशां अभि यंन्तु वाहान्। शुनम्पर्जन्यो मधुना पयोभिः शुनांसीरा शुनम्स्मासुं धत्तम्। कामं कामदुघे धुक्ष्व मित्राय वर्रुणाय च। इन्द्रांयाग्रये पूष्ण ओषंधीभ्यः प्रजाभ्यः। घृतेन् सीता मधुना समंक्ता विश्वैद्वैरनुंमता मुरुद्धिः। ऊर्जस्वती पयंसा पिन्वमानास्मान्थ्सीते पयंसाभ्यावंवृथ्स्व॥ (२३)

समोकसो विश्वरूपे विद्वित्संतित्मे चेष्ट इह मित्राय द्विविश्वातिश्वा———[५] या जाता ओषंधयो देवेभ्यस्त्रियुगं पुरा। मन्दांमि बुश्रूणांमह १ श्रातं धामांनि सप्त चं। श्रातं वो अम्ब धामांनि सहस्रम्भत वो रुहं।

अर्था शतऋत्वो यूयमिमं में अगृदं कृत। पुष्पांवतीः प्रसूर्वतीः फुलिनीरफुला उत। अश्वां इव सजित्वरीर्वीरुधः पारयिष्णवः। ओषंधीरितिं मातरस्तद्वों देवीरुपं ब्रुवे। रपार्श्स विघ्नतीरित्र रपः (२४)

चातयंमानाः। अश्वत्थे वो निषदंनम्पूर्णे वो वस्तिः कृता। गोभाज इत्किलांसथ यथ्सनवंथ पूरुंषम्। यदहं वाजयंत्रिमा ओषंधीर्हस्तं आद्धे। आत्मा यक्ष्मंस्य नश्यति पुरा जींवृगृभों यथा। यदोषंधयः संगच्छंन्ते राजांनः समिताविव। विप्रः स उंच्यते भिषग्रंक्षोहामींव्चातंनः। निष्कृंतिर्नामं वो माताथां यूयक्ष् स्थ सङ्कृंतीः। सुराः पंतुत्रिणीः (२५)

स्थुन् यदामयंति निष्कृत। अन्या वो अन्यामंवत्वन्यान्यस्या

उपांवत। ताः सर्वा ओषंधयः संविदाना इदम्मे प्रावंता वर्चः। उच्छुष्मा ओषंधीनां गावों गोष्ठादिवेरते। धन र सिन्ष्यन्तीनामात्मानं तवं पूरुष। अति विश्वाः परिष्ठाः स्तेन इंव व्रजमंत्रमुः। ओषंधयः प्राचुंच्यवुर्यत् किं चं तनुवार् रपः। याः (२६)

त् आतस्थुरात्मानं या आंविविशः पर्रःपरुः। तास्ते यक्ष्मं वि बाधन्तामुग्रो मध्यम्शीरिव। साकं यक्ष्म् प्र पंत श्येनेन किकिदीविनां। साकं वातंस्य प्राज्यां साकं नंश्य निहाकंया। अश्वावती स् सोमवतीमूर्जयंन्तीमुदोजसम्। आ विध्यि सर्वा ओषधीर्स्मा अरिष्टतांतये। याः फिलिनीर्या अंफला अंपूष्पा याश्चं पुष्पिणीः। बृहस्पतिंप्रसूतास्ता नो मुश्चन्त्व १ हंसः। याः (२७)

ओषंधयः सोमंराज्ञीः प्रविष्टाः पृथिवीमन्। तासां त्वमंस्युत्तमा प्र णों जीवातंवे सुव। अवपतंन्तीरवदन्दिव ओषंधयः परि। यं जीवमश्रवीमहै न स रिष्याति पूर्रुषः। याश्चेदमुंपशृण्वन्ति याश्चं दूरं परागताः। इह संगत्य ताः सर्वा अस्मै सं दंत्त भेषजम्। मा वो रिषत्खिनता यस्मै चाहं खनांमि वः। द्विपचतुंष्पदस्माक्ष्यं सर्वमस्त्वनांतुरम्। ओषंधयः सं वंदन्ते सोमेन सह राज्ञां। यस्मै करोति ब्राह्मणस्त र राजन्यारयामसि॥ (२८)

रपंः पतुत्रिणीयां अ॰हंसो याः खनांमि वोऽष्टादंश च॥

•[६]

मा नो हिश्सीज्ञनिता यः पृंथिव्या यो वा दिवर् स्त्यर्धर्मा ज्ञानं। यश्चापश्चन्द्रा बृंह्तीर्ज्ञान कस्मैं देवार्य ह्विषां विधेम। अभ्यावंतस्व पृथिवि यज्ञेन पर्यसा सह। वृपां ते अग्निरिंषितो- ऽवं सर्पत्। अग्ने यत्ते शुक्रं यच्चन्द्रं यत्पूतं यद्यज्ञियम्। तद्देवेभ्यों भरामसि। इषमूर्जमहिमृत आ (२९)

द्द ऋतस्य धाम्नी अमृतंस्य योनैंः। आ नो गोषुं विश्वत्वौषंधीषु जहांिम सेदिमनिराममीवाम्। अग्ने तव श्रवो वयो महिं भ्राजन्त्यर्चयों विभावसो। बृहंद्भानो शर्वसा वाजंमुक्थ्यं दर्धांसि दाशुषे कवे। इर्ज्यन्नग्ने प्रथयस्व जन्तुभिर्स्मे रायो अमर्त्य। स दंर्शतस्य वपुंषो वि रांजिस पृणिक्षे सान्सि॰ रियम्। ऊर्जो नपाञ्चातंवेदः सुश्वस्तिभिर्मन्दंस्व (३०)

धीतिभिर्हितः। त्वे इषः सं दंधुर्भूरिरेतसश्चित्रोतंयो वामजाताः। पावकवंचाः शुक्रवंचा अनूनवर्चा उदियर्षि भानुनां। पुत्रः पितरां विचर्न्नुपांवस्युभे पृणिक्षे रोदंसी। ऋतावानम्मिह्षं विश्वचंर्षणिम्ग्निः सुम्नायं दिधरे पुरो जनाः। श्रुत्कंणं सप्रथंस्तं त्वा गिरा दैव्यम्मानुषा युगा। निष्कृतारंमध्वरस्य प्रचेतसं क्षयंन्त् स् राधंसे महे। रातिम्भृगूंणामुशिजं कृविकतं पृणिक्षे सानसिम् (३१)

र्यिम्। चितंः स्थ परिचितं ऊर्ध्वचितंः श्रयध्वं तयां देवतंयाङ्गिर्स्वद् ध्रुवाः सींदत। आ प्यायस्व समेतु ते विश्वतंः सोम् वृष्णियम्। भवा वाजंस्य सङ्ग्थे। सं ते पया रेस् समुं यन्तु वाजाः सं वृष्णियान्यभिमातिषाहः। आप्यायमानो अमृताय सोम दिवि श्रवा र्रस्युत्तमानि धिष्व॥ (३२)

अ मर्दस्य सान्सिमेकात्रचंकारिश्यचं । [७] अभ्यंस्थाद्विश्वाः पृतेना अरातीस्तद्ग्निरांह तद् सोमं आह। बृहस्पतिः सविता तन्मं आह पुषा माधाथ्सुकृतस्यं लोके। यदर्त्रन्दः

बृह्स्पतिः सिवता तन्मं आह पुषा माधाथ्सुकृतस्यं लोके। यदक्रन्दः प्रथमं जायंमान उद्यन्थ्संमुद्रादुत वा पुरीषात्। श्येनस्यं पृक्षा हिरिणस्यं बाहू उपस्तुतं जिनम् तत्ते अर्वन्न्। अपां पृष्ठमंसि योनिर्ग्नेः संमुद्रमितः पिन्वंमानम्। वर्धमानम्महः (३३)

आ च पुष्कंरं दिवो मात्रया वृरिणा प्रथस्व। ब्रह्मं जज्ञानं प्रथमं पुरस्ताद्वि सीमृतः सुरुचो वेन आवः। स बुध्निया उपमा अस्य विष्ठाः सृतश्च योनिमसंतश्च विवेः। हिर्ण्यगर्भः समवर्तताग्रें भूतस्य जातः पितरेकं आसीत्। स दांधार पृथिवीं द्यामुतेमां कस्मैं देवायं हिवर्षां विधेम। द्रप्सश्चंस्कन्द पृथिवीमनुं (३४)

द्यामिमं च योनिमन् यश्च पूर्वः। तृतीयं योनिमन् स्श्चरंन्तं द्रफ्सं जुंहोम्यन् स्प्त होत्राः। नमो अस्तु स्पॅभ्यो ये के च पृथिवीमन्। ये अन्तरिक्षे ये दिवि तेभ्यः स्पॅभ्यो नमः। येऽदो रोचने दिवो ये वा सूर्यस्य रिष्मिष्। येषांमुफ्सु सदः कृतं तेभ्यः स्पॅभ्यो नमः। या इषेवो यातुधानांनां ये वा वनस्पती र रन्। ये वांवटेषु शेरते

तेभ्यः सुर्पेभ्यो नर्मः॥ (३५)

म्होऽतं यातुधानांनामेकांदश चा----[८] ध्रुवासिं धुरुणास्तृंता विश्वकंर्मणा सुकृंता। मा त्वां समुद्र

युवास युरुणास्तृता विश्वक्रमणा सुकृता। मा त्वा समुद्र उद्वंधीन्मा सुंपूर्णोऽव्यंथमाना पृथिवीं दर्ह। प्रजापंतिस्त्वा सादयतु पृथिव्याः पृष्ठे व्यचंस्वतीं प्रथंस्वतीं प्रथोऽसि पृथिव्यंसि भूरंसि भूमिंर्स्यदितिरसि विश्वधाया विश्वंस्य भुवंनस्य धूर्ती पृथिवीं यंच्छ पृथिवीं दर्ह पृथिवीं मा हिर्स्सीविश्वंस्मै प्राणायांपानायं व्यानायोदानायं प्रतिष्ठायैं (३६)

चरित्रांयाग्निस्त्वाभि पांतु मह्या स्वस्त्या छुर्दिषा शन्तंमेन तयां देवतंयाङ्गिर्स्वद्भुवा सींद। काण्डांत्काण्डात् प्ररोहंन्ती पर्रुषःपरुषः परिं। एवा नो दूर्वे प्र तंनु सहस्रेण श्तेनं च। या श्तेनं प्रतनोषिं सहस्रेण विरोहंसि। तस्यांस्ते देवीष्टके विधेमं हृविषां वयम्। अषांढासि सहंमाना सह्स्वारांतीः सहंस्वारातीयतः सहंस्व पृतंनाः सहंस्व पृतन्यतः। सहस्रवीर्या (३७)

असि सा मां जिन्व। मधु वातां ऋतायते मधुं क्षरन्ति सिन्धंवः। माध्वींनः सन्त्वोषंधीः। मधु नक्तंमुतोषसि मधुंमृत्पार्थंवः रजःं। मधु द्यौरंस्तु नः पिता। मधुंमान्नो वन्स्पितिर्मधुंमाः अस्तु सूर्यः। माध्वीर्गावो भवन्तु नः। मृही द्यौः पृथिवी चं न इमं यज्ञिम्मिक्षताम्। पिपृतां नो भरीमिभः। तिद्वष्णोः पर्मम् (३८) सूर्ये रुचं उद्युतो दिवंमात्-विन्तं रिश्मिभिः। ताभिः सर्वाभी रुचे जनांय नस्कृषि। या वो देवाः सूर्ये रुचो गोष्वश्वेषु या रुचः। इन्द्रांग्री ताभिः सर्वाभी रुचं नो धत्त बृहस्पते। विराद (३९) ज्योतिरधारयथ्सम्राङ्कोतिरधारयथ्स्वराङ्कोतिरधारयत्। अग्ने युक्ष्वा हि ये तवाश्वांसो देव साधवंः। अरं वहंन्त्याशवंः। युक्ष्वा हि देवहूतंमा अश्वारं अग्ने रुथीरिव। नि होतां पूर्व्यः संदः।

पद सदां पश्यन्ति सूरयंः। दिवीव चक्षुरातंतम्। ध्रुवासिं

पृथिवि सहंस्व पृतन्यतः। स्यूता देवेभिर्मृतेनागाः। यास्ते अग्ने

योनिमन् स्थरंन्तं द्रपसं जुंहोम्यन् स्प्त (४०)
होत्राः। अभूदिदं विश्वस्य भुवंनस्य वार्जिनम्ग्रेवैश्वान्रस्यं च।
अग्निर्ज्योतिषा ज्योतिष्मात्रुक्भो वर्चसा वर्चस्वान्। ऋचे त्वां रुचे
त्वा समिथ्स्रंवन्ति स्रितो न धेनाः। अन्तर्हृदा मनसा पूयमानाः।
घृतस्य धारां अभि चांकशीमि। हिर्ण्ययो वेतुसो मध्यं आसाम्।

तस्मि-स्सुपर्णो मेधुकृत्कुंलायी भर्जन्नास्ते मधुं देवताँभ्यः। तस्यांसते

हरेयः सप्त तीरे स्वधां दुहाना अमृतस्य धाराम्। (४१)

द्रफ्सश्चेंस्कन्द पृथिवीमनु द्यामिमं च योनिमनु यश्च पूर्वः। तृतीयं

प्रतिष्ठायं महस्रंवीयां पर्मं विरादध्साः तीरं चत्वारि चाः———[९] आदित्यं गर्भम्पयंसा समुञ्जन्थ्सहस्रंस्य प्रतिमां विश्वरूपम्। परिं वृद्धिः हरसा माभि मृक्षः शतायुंषं कृणुहि चीयमानः। ड्मं मा हिर्सीर्द्विपादंम्पशूनाः सहंस्राक्ष्म मेध् आ चीयमांनः। मयुमारण्यमनं ते दिशामि तेनं चिन्वानस्तनुवो नि षीद। वातंस्य ध्राजिं वर्रुणस्य नाभिमश्वं जज्ञानः संरिरस्य मध्यें। शिशुं नदीनाः हरिमिद्रिंबुद्धमग्ने मा हिर्सीः (४२)

परमे व्योमन्। इमं मा हि रेसीरेक्शफम्पश्नां केनिकदं

नि षीद। अजंस्वमिन्दुंमरुषम्भुंरण्युमृग्निमीडे पूर्विचेत्तौ नमोभिः। स पर्वभिर्ऋतुशः कल्पंमानो गां मा हि १ सीरिदितिं विराजम्। इम १ संमुद्र श्वतधारमुथ्सं व्यच्यमानम्भुवनस्य मध्यै। घृतं दुहानामिदितिं जनायाग्रे मा (४३)

वाजिनं वाजिनेषु। गौरमारण्यमन् ते दिशामि तेनं चिन्वानस्तनुवो

हिर्सीः प्रमे व्योमन्न्। गुवयमांर्ण्यमन् ते दिशामि तेनं चिन्वानस्तुन्वो नि षीद। वर्रूतिं त्वष्टुर्वरुणस्य नाभिमविं जज्ञाना र रजंसः परस्मात्। महीर सांहुस्रीमसुंरस्य मायामग्ने मा हिर्रसीः पर्मे व्योमन्न्। इमामूण्यं वर्रणस्य मायां त्वचंम्पशूनां द्विपदां चतुंष्यदाम्। त्वष्टुंः प्रजानां प्रथमं ज्नित्रमग्ने मा हिर्रसीः पर्मे व्योमन्न्। उष्ट्रमार्ण्यमन्ं (४४)

ते दिशामि तेनं चिन्वानस्तनुवो नि षीद। यो अग्निर्ग्नेस्तप्सो-ऽधि जातः शोचौत्पृथिव्या उत वां दिवस्परिं। येनं प्रजा विश्वकर्मा व्यानद्गमंग्ने हेडः परिं ते वृणक्तु। अजा ह्यंग्नेरजंनिष्ट् गर्भाथ्सा वा अंपश्यञ्जनितारमग्रें। तया रोहंमायन्नुप् मेध्यांसस्तयां देवा देवतामग्रं आयन्न्। शर्भमांरण्यमनुं ते दिशामि तेनं चिन्वानस्तनुवो नि षींद॥ (४५)

अग्रे मा हि र्रसीरग्ने मोष्ट्रमारुण्यमनुं शर्भं नवं च॥———[१०]

इन्द्रौग्नी रोचना दिवः पिर् वाजेषु भूषथः। तद्वौं चेति प्र वीर्यम्। श्रथंद्वृत्रम्त संनोति वाज्ञिमन्द्रा यो अग्नी सहुरी सप्यात्। इर्ज्यन्तां वस्व्यंस्य भूरेः सहंस्तमा सहंसा वाज्यन्तां। प्र चंर्षणिभ्यः पृतना हर्वेषु प्र पृथिव्या रिरिचाथे दिवश्चं। प्र सिन्धुंभ्यः प्र गिरिभ्यों महित्वा प्रेन्द्रौग्नी विश्वा भुवनात्यन्या। मर्रुतो यस्य हि (४६)

क्षये पाथा दिवो विमहसः। स स्ंगोपातंमो जनः। युज्ञैर्वा यज्ञवाहसो विप्रस्य वा मतीनाम्। मरुंतः शृणुता हवम्। श्रियसे कम्भानुभिः सम्मिंमिक्षिरे ते रिश्मिभिस्त ऋक्षंभिः सुखादयः। ते वाशीमन्त इष्मिणो अभीरवो विद्रे प्रियस्य मारुंतस्य धाम्नः। अवं ते हेड उद्त्मम्। कयां निश्चित्र आ भ्वदूती सदावृधः सखाँ। कया शिचेष्ठया वृता। (४७)

को अद्य युंक्के धुरि गा ऋतस्य शिमीवतो भामिनो दुर्हणायून्। आसन्निषून् हृथ्स्वसो मयोभून् य एषाम् भृत्यामृणधृथ्स जीवात्। अग्ने नया देवाना् शं नो भवन्तु वाजेवाजे। अपस्वंग्ने सिष्टव् सौषंधी्रन् रुध्यसे। गर्भे सञ्जायसे पुनः। वृषां सोम द्युमाः असि वृषां देव वृषंव्रतः। वृषा धर्माणि दिधषे। इमं में वरुण तत्त्वां यामि त्वं नो अग्ने स त्वं नो अग्ने॥ (४८)

हि बृता मु एकांदश च॥————[११]

अपां त्वेमंत्रयं पुरो भुवः प्राचीं ध्रुविक्षितिक्यविरिन्द्रांग्री मा छन्दं आयुश्चिवृद्येर्भागौंऽस्येकयेयमेव सा याग्ने जातानृश्चिवृंत्राणि त्रयौदश। —[१२] अपां त्वेन्द्रांग्नी इ्यमेव देवतांता पद्गिरंशत्॥ 36॥ अपां त्वेमंन हविषा वर्धनेन॥

This PDF was downloaded from http://stotrasamhita.github.io.

GitHub: http://stotrasamhita.github.io | http://github.com/stotrasamhita

Credits: http://stotrasamhita.github.io/about/